

За наявності декількох суб'єктів (елементів системи), кожен з яких володіє власною частотою коливання, об'єктові (педагогові) проблематично "створити" з цих елементів ансамбль. Тому педагоги повторюють шлях "як нас учили, так і ми вчимо", тобто пояснюють (інформують), а студенти (суб'єкти) сприймають інформацію за своїм рівнем мислення та ступенем сприймання. Педагог повинен бути не джерелом (носієм) інформації, а режисером розумової діяльності, організатором навчального процесу, домагаючись найбільш ефективної роботи пам'яті спільно з мисленням, мовою, емоціями при високій концентрації уваги. Природно, для того, щоб це все досягало певного успіху, потрібний як можна менший діапазон розкиду власних частот коливання [2].

В процесі всього життя людина росте фізично, відбувається розвиток змісту діяльності на полюсі суб'єкта, тобто його матеріального тіла, разом із зростанням однієї протилежності росте і інша форма діяльності. Найчастіше зростання форми діяльності явно відстає від зростання змісту діяльності. Зважаючи на це виникає певна дисгармонія між змістом і формою діяльності. Форма починає не відповідати і очевидно відставати від змісту діяльності. У певний момент часу ця невідповідність може досягти конфліктної точки, кризи й, як наслідок, занепаду і повного зникнення.

На основі теорії взаємодії у навчальному процесі та всього вищесказаного, вважаємо, що навчання буде найбільш успішним та ефективним, коли студенту надається можливість діяти самостійно, згідно своїх здібностей: в пам'яті, пов'язаній з сферою свідомості, фіксуються від 70% до 90 % того, що він робить; від 2% до 50% того, що він бачить, і тільки від 5% до 10% того, що він чує.

Знання і володіння принципом теорії взаємодії є основою успішної організації будь-якого навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Стандарти освіти: Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part2/049.htm>
2. Горшков В., Сафонова Н. Витоки кризи вищої освіти / В. Горшков, Н. Сафонова // Інноваційна педагогіка у вищих навчальних закладах: зб. наук. праць / за заг. ред. до. філол. н. доц. О. Б. Тітової]. - Донецьк: ДонУЕП, 2014. - 172 с.

УДК 796.011.1:37.035.6

Коваль А. В.,

Аспірант, Донбаський державний педагогічний університет
м. Слов'янськ

РОЛЬ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА У ПОСИЛЕННІ ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ МОЛОДИХ СПОРТСМЕНІВ

Сучасна суспільно-політична ситуація в Україні, перманентний стан «мир-війна» на сході країни зробили питання виховання патріотизму не тільки актуальним, але й украй необхідним для подальшого існування нації. Саме тому в суспільстві акцент робиться на патріотичній налаштованості людини. Нашій країні потрібно реалізовувати не лише стратегії економічного, соціального, культурного розвитку, але й стратегію розвитку нації, яка має на меті виховання почуття відповідальності за особисте здоров'я та здоров'я і безпеку нації.

Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року визначає, що фізичній культурі і спорту в Україні відводиться провідна роль як «важливого фактора здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку

людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві» [5].

Для цього має бути побудовано чітку комплексну систему або програму спортивно-патріотичного виховання, яка починається з сім'ї, продовжується в дитячому садку, школі, інших навчальних закладах, в спортивних секціях. Окрім фізичної культури, мають формуватися здорові інтереси молоді, спрямовані на профілактику захворювань, зміцнення здоров'я і підтримки високої працездатності, на боротьбу зі шкідливими звичками, інтернет-залежністю, – загалом мають формуватися культ спорту, культ істинного патріота, здатного захищати рідну землю.

Спортивна діяльність, виховуючи патріотизм, формує такі морально-вольові якості як чесність, справедливість, відповідальність, працьовитість, дисциплінованість, рішучість, цілеспрямованість, сміливість, силу волі, розвиває у спортсменів високу відповідальність за свою спортивну підготовку. Прагнучи прославити свій колектив новими спортивними досягненнями, спортсмени проявляють ще одну із яскравих форм патріотизму. Виховання у спортивному колективі сприяє формуванню у вихованців почуття колективізму, розуміння того, що мета досягається у взаємодії з іншими, а результат залежить від внеску кожного, що допомагає прояву самостійності та ініціативності [2].

Отже, у спорті створюються прекрасні можливості для виховання морально-вольових якостей особистості. З одного боку – це виховання патріотизму, свідомої дисципліни, самостійності, чесності, вони залежать від систематичної і наполегливої праці тренера. З одного боку, тренер повинен мати професійну освіту, мати знання з фізіології, анатомії, біохімії, психології, педагогіки, має чітко знати, як будувати тренувальний процес, як вирішувати стресові ситуації, готувати дітей до змагань. З іншого боку, тренер має бути не просто освіченою людиною, педагогом, а людиною з великим серцем, бо він тренує найголовніше, що в нас є – це наші діти.

Не тільки молоді спортсмени, а й сам тренер мають бути людьми, які люблять свою справу, мають любити і цінувати свій тяжкий труд, мають розуміти цінність наполегливої праці і її результати. Так, мета занять спортом може бути у всіх різна – фізичне здоров'я, участь у змаганнях, престижність. Але шлях до цієї мети не є легким, це скрупульозна, наполеглива праця, крок за кроком долаючи власні страхи, лінощі, біль. Спортсмен поступово розуміє всю цінність своєї діяльності. Кінцева мета стає вже не вирішальною, метою стає сам процес занять.

Спортсмен проводить із тренером дуже багато часу, в процесі підготовчих занять до змагань тренування стають все більш інтенсивними та напруженими. І саме вся ця специфіка визначає значущість внутрішніх якостей тренера. Бо без відданості своїй справі, без любові до дітей, до своєї Батьківщини (адже тренер, піклуючись про здоров'я підростаючого покоління, піклується про здорову та духовно сильну націю), ніякий тренувальний процес не може бути ефективним.

У тренувальному процесі спортсменів є можливість зсувати спрямованість педагогічних впливів – від фізичного до духовного, соціального, до формування особистості [3]. А на початковому етапі навчально-тренувального процесу розвиток саморегуляції, самовиховання, самодисципліни набуває великого значення [4].

Саме тренер створює умови для вибору засобів та методів, за яких буде формуватися громадянськість і патріотизм, стимулюватися самостійність та самовиховання. Враховуючи значимість персональних якостей тренера та виховну роль спортивної діяльності, необхідно

використовувати різноманітні важелі, щоб саме спортивне виховання зробити більш осмисленим, більш наповненим педагогічним змістом в плані патріотичного виховання.

У патріотичному вихованні великого значення набувають різні форми фізкультурно-масової роботи, спрямованої на формування і розвиток морально-вольових якостей особистості, її патріотичних почуттів. Це можуть бути різні змагання зі спортивних ігор, військово-патріотичні спортивні ігри, туристські походи місцями слави українського народу, програми спортивних таборів, що включають навчання та змагання з волейболу, футболу, бейсболу, бадмінтону, легкої атлетики, стрільби, настільного тенісу, гімнастики, бойового гопака, народних танців, та передбачають підготовку до змагань більшого масштабу. Такі форми організації сприяють підвищенню патріотизму та формуванню особистих і суспільних і цінностей.

Для посилення виховного процесу, націленого не лише на фізичне вдосконалення, а й на формування почуттів патріотизму, гордості, поваги до історії та культури, тренер може використовувати наступні форми виховних заходів:

- заходи на тренувальних заняттях: бесіди про історію різних видів спорту, спортивні традиції, спортивну культуру; спортивну інформацію; бесіди про моральне обличчя спортсмена, норми поведінки; проведення зустрічей з різними відомими спортсменами; бесіди про службу в армії;

- заходи в період змагань: екскурсії; відвідування музеїв, експозицій; зустрічі з іншими відомим спортсменами, діячами спорту; бесіди про норми поведінки, правила змагань; налаштування спортсмена перед виступом на перемогу, бесіди про важливість підтримки з боку інших спортсменів;

- заходи, які проводяться у час, вільний від тренувальних занять: зустрічі з діячами культури і спорту; відвідування музеїв, екскурсії до історичних місць; колективне прибирання спортивного залу або території навколо спортивної будівлі; різнопланові бесіди про національні, східні та інші види спорту; відвідування семінарів, конференцій з патріотичної тематики; проведення походів з запрошенням спортсменів з інших міст України; відвідування військово-патріотичних таборів [1].

Лише систематизований, всебічний підхід до всіх аспектів виховання нашого покоління, включаючи патріотичне, з використанням наявних засобів і методів виховання може нам гарантувати якісний результат. Задача нашої держави для такого виховання – створити в спорті всі необхідні умови: забезпечити наявність професійних кадрів, нормативно-методичної бази, матеріально-технічної бази. Коли спортсмени зможуть побачити піклування з боку держави у створенні всіх необхідних умов для їх виховної та спортивної діяльності, лише тоді ми не будемо втрачати талановитих спортсменів і тренерів, які залишають нашу країну у пошуках більш привабливих місць для проживання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бобровский В. А., Горбунов А. В., Бобровский А. В. Концептуальная роль тренера-преподавателя в патриотическом воспитании юных спортсменов в условиях ДЮСШ / В. А. Бобровский, А. В. Горбунов, А. В. Бобровский // Омский научный вестник. – 2010. № 4 (89). – С. 160-164.
2. Городецький О. В. Роль фізичної культури і спорту у формуванні базових рис характеру особистості / О. В. Городецький // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2 (8). – С. 39-43.

3. Мотепоненко А. Г., Еганов В. А. Педагогическое сопровождение тренировочного процесса по воспитанию патриотизма спортсменов, занимающихся видами единоборств / А. Г. Мотепоненко, В. А. Еганов // Современные проблемы науки и образования. Электронный научный журнал. – 2013. – № 1 – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=8524>

4. Наконечний І. Ю. Взаємозв'язок особистості тренера з підлітками у навчально-тренувальному процесі з бойових мистецтв / І. Ю. Наконечний // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: Збірник наукових праць звітної-наукової конференції викладачів університету за 2011 рік, 9-10 лютого 2012 року. Частина 2. / Укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова. – К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 52-54.

5. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1320-р // Офіційний вісник України. – 2015. – № 102. – С. 163. – Ст. 3529. – код акту 79963/2015.

УДК 37.015.31:172.15

Солонська А. А.,

асистент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки
та дошкільної освіти Мелітопольського державного
педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, аспірант

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ДУСІ ПАТРІОТИЗМУ І НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

У період становлення незалежної держави України зростає важливість патріотичного виховання юного покоління. Дошкільний вік як період становлення особистості має свої потенційні можливості для формування вищих моральних почуттів, до яких і відноситься почуття патріотизму.

Проблемі патріотизму особливу увагу приділяли видатні педагоги і громадські діячі минулого (В.Г. Белінський, О.Р. Дашкова, Н.А. Добролюбов, Н.М. Карамзін, А.С. Макаренко, В.А. Сухомлинський, Л.М. Толстой, К.Д. Ушинський, Н.Г. Чернишевський). Сучасні науковці (Л.В. Калужька, А.М. Богущ, В.І. Цимбалюк, Т.С. Комарова, Т.А. Ротанова) доводять, що вже в дошкільному віці, за умови цілеспрямованого виховного впливу у дитини формуються елементи усвідомленого громадянства [3, с. 4].

Патріотизм – це любов до Батьківщини, свого народу, турбота про своє і загальне благо, активне сприяння утвердженню України як суверенної і незалежної, правової, демократичної, соціальної держави, це готовність бути відповідальним за свою долю та державу, відстоювати її незалежність, захищати країну, власними справами і зусиллями покращувати її соціально-економічний стан [2, с. 6].

Патріотизм формується під впливом середовища, способу життя та морально-виховної роботи в сім'ї, дошкільному закладі, школі, колективі. Тому виховання патріотизму є складником і одним з головних завдань освітньо-виховної роботи в дошкільному навчальному закладі [1, с. 105].

З патріотизмом органічно поєднується національна свідомість громадянина. Національна свідомість – це сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних